

OBSAH

Zkratky	11
Úvod – Politický a právní projekt evropské integrace	13
Kapitola I. Inštituce Evropské unie	19
1 Charakter institucionální struktury EU	19
1.1.1 Heterogenita institucí EU	20
1.1.2 Hierarchie institucí Evropské unie	22
1.2 Evropská rada a mezivládní konference na nejvyšší úrovni	23
1.2.1 Charakteristika a role Evropské rady	23
1.2.2 Složení a formace Evropské rady	24
1.2.3 Pravomoci Evropské rady	26
1.3 Rada Evropské unie	30
1.3.1 Charakteristika a role Rady EU	30
1.3.2 Složení a formace Rady EU	30
1.3.3 Rotující a týmové předsednictví Rady EU	37
1.3.4 Pravomoci Rady EU	39
1.4 Evropská komise	44
1.4.1 Charakteristika Evropské komise	44
1.4.2 Složení a kariéra v Evropské komisi	45
1.4.2.1 Kolegium komisařů	45
1.4.2.2 Aparát Evropské komise	50
1.4.3 Vnitřní struktura Evropské komise	57
1.4.4 Pravomoci Evropské komise	59
1.4.4.1 Evropská komise jako dveřník evropské integrace	60
1.4.4.2 Evropská komise dozorce či strážce evropského práva	61
1.4.4.3 Evropská komise jako dělník evropské integrace	61
1.4.4.4 Evropská komise jako diplomat	64
1.4.5 Přijímání rozhodnutí v Evropské komisi	64
1.5 Evropský parlament	66
1.5.1 Charakteristika a vývoj postavení Evropského parlamentu	66
1.5.2 Volby do Evropského parlamentu	66
1.5.3 Vnitřní struktury Evropského parlamentu	74
1.5.3.1 Politické strany a poslanecké skupiny v Evropském parlamentu	74
1.5.3.2 Vnitřní orgány Evropského parlamentu	78
1.5.3.3 Aparát Evropského parlamentu	81
1.5.4 Sídlo Evropského parlamentu	81
1.5.5 Pravomoci Evropského parlamentu	82

1.6	Evropský soudní dvůr, Soud prvního stupně, soud pro veřejnou službu	86
1.7	Evropská centrální banka	86
1.8.	Evropský účetní dvůr	88
1.8.1	Charakteristika Evropského účetního dvora	88
1.8.2	Složení a sídlo Evropského účetního dvora	88
1.8.3	Pravomoci	88
1.9	Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů	89
1.9.1	Charakteristika	89
1.9.2	Složení	89
1.9.3	Pravomoci	90
1.10	Evropský inspektor ochrany údajů	90
1.11	Agentury Evropské unie	91
Kapitola II. Právní systém Evropské unie		94
2.1	Primární komunitární a unijní právo	94
2.2	Sekundární komunitární a unijní právo	100
2.2.1	Nařízení (regulation)	101
2.2.2	Směrnice (directive)	102
2.2.3	Rozhodnutí (decision)	104
2.2.4	Stanovisko a doporučení (opinion a recommendation)	104
2.2.5	Atypické sekundární normy (akty sui generis) a komunitární soft-law	105
2.2.6	Dohody mezi institucemi EU (interinstitucionální dohody)	107
2.2.7	Listina (Charta) základních práv Evropské unie	108
2.2.8	Sekundární právo v rámci II. a III. pilíře EU (unijní sekundární právo)	109
2.2.9	Mezinárodní smlouvy uzavírané ES/EU	111
2.3	Tvorba primárního práva (Evropský „ústavodárný proces“)	115
2.3.1	Změny zřizovacích smluv	115
2.3.2	Přijímání smluv o přistoupení nových států	118
2.4	Tvorba sekundárního komunitárního a unijního práva (evropský legislativní a správní proces)	120
2.4.1	Případová studie I: Přijímání „čokoládové směrnice“	123
2.4.1.1	Časový rámec přijímání směrnice	123
2.4.1.2	Co přijetí směrnice předcházelo (kontext přijímání směrnice)	124
2.4.1.3	Příprava textu směrnice	124
2.4.1.4	Posudek Hospodářského a sociálního výboru	126
2.4.1.5	Jednání v Evropském parlamentu (první čtení) a reakce Evropské komise	126
2.4.1.6	Jednání v Radě EU	126
2.4.1.7	Další fáze jednání v Evropském parlamentu (II. čtení)	128
2.4.1.8	Podpis a zveřejnění směrnice a běh implementační lhůty	129
2.4.2	Případová studie II: Výjednávání „Bolkensteinovy“ směrnice o službách	129
2.4.2.1	Návrh směrnice: Výchozí situace a Bolkensteinův návrh v Evropské komisi	129
2.4.2.2	Reakce veřejnosti a intervence Evropské rady	131

2.4.2.3	První čtení směrnice v Evropském parlamentu	132
2.4.2.4	Reakce EK a jednání v Radě EU	133
2.4.2.5	Druhé čtení směrnice v EP a dokončení vyjednávání	133
2.5	Systémové vlastnosti komunitárního a unijního práva	135
2.5.1	Zásada přednosti komunitárního práva (zásada supremacy)	135
2.5.2	Zásada přímého účinku	138
2.5.3	Subsidiarita	143
2.5.4	Princip loajální spolupráce	145
Kapitola III. Soudní systém Evropské unie		147
3.1	Charakteristika soudního systému Evropské unie	147
3.2	Složení a struktura soudů Evropské unie	151
3.3	Druhy řízení a rozhodovací pravomoci soudů EU	160
3.3.1	Dozorčí žaloba (žaloba pro porušení Smlouvy)	161
3.3.1.1	Smysl a průběh řízení	161
3.3.1.2	Kdo je žalovaný	164
3.3.1.3	Výsledek dozorčí žalovy	166
3.3.2	Žaloba na neplatnost	173
3.3.2.1	Charakter žaloby na neplatnost	173
3.3.2.2	Kdo a kdy může žalobu na neplatnost iniciovat	176
3.3.2.3	Výsledek žaloby na neplatnost	179
3.3.3	Žaloba na nečinnost	182
3.3.4	Předběžná otázka	183
3.3.4.1	Smysl a charakter předběžné otázky	183
3.3.4.2	Čeho se může předběžná otázka týkat?	184
3.3.4.3	Kdo pokládá předběžnou otázku?	187
3.3.4.4	Časový účinek odpovědi na předběžnou otázku	188
3.3.4.5	Zvláštní druhy předběžných otázek	189
3.3.5	Řízení o stanovení (mimosmluvní) odpovědnosti ES	192
3.3.6	Posudky Evropského soudního dvora na mezinárodní smlouvy	194
3.4	Aktivita vnitrostátních soudů členských států	195
3.4.1	Odpovědnost státu za škody způsobené porušením komunitárního práva	196
3.4.2	Prolomení zásady res iudicata	199
Kapitola IV. Členské státy a evropská integrace		202
4.1	Role členských států v evropské integraci: spolupráce i rebelie	202
4.2	Francouzská republika	204
4.2.1	Nejvyšší francouzské soudy a evropská integrace	205
4.2.2	Francouzská Ústavní rada a změny primárního práva EU	207
4.2.3	Francouzská „evropská“ referenda	208
4.3	Spolková republika Německo	208
4.3.1	Sága „Solange“	209
4.3.2	Maastrichtský rozsudek Spolkového ústavního soudu	210
4.3.3	Spolkový Ústavní soud a právo EU v současnosti	211
4.4	Irská republika	212
4.4.1	Ústavní zakotvení irského členství v EU – ústavní text, soudní moc a referenda	213

4.4.2	Evropská integrace a irský zákaz umělého přerušení těhotenství	214
4.4.3	Irská referenda o Smlouvě z Nice a Lisabonské smlouvě	215
	4.4.3.1 Referenda o Smlouvě z Nice	215
	4.4.3.2 Irská referenda o Lisabonské smlouvě	217
4.5	Česká republika	219
4.5.1	Ústavní rámec českého členství v Evropské unii	219
4.5.2	Koordinace evropské agendy v České republice	221
4.5.3	Ústavní soud a evropská integrace	224
	4.5.3.1 Kauza „cukerné kvóty“	224
	4.5.3.2 Kauza „eurozatykač“	225
	4.5.3.3 Ústavní soud a přezkum Lisabonské smlouvy	228
Kapitola V. Volný pohyb zboží		231
5.1	Smysl a komunitární rámec pravidel pro volný pohyb zboží	231
5.2	Odstranění celních poplatků za pohyb zboží mezi státy EU a zavedení jednotného celního režimu pro obchod se zbytkem světa (celní unie)	234
5.3	Odstranění jiných poplatků spojených s přechodem zboží přes hranici (odstranění dávek s účinkem rovnocenným clům)	235
5.4	Odstranění daňové diskriminace výrobků z jiných států EU	236
5.5	Zákaz kvantitativních omezení (kvót) na dovoz a vývoz zboží mezi státy EU	240
5.6	Zákaz opatření s účinkem rovnocenným kvantitativním omezením dovozu a vývozu	241
5.7	Výjimky ze zákazu kvantitativních omezení a opatření s rovnocenným účinkem	247
5.8	Úprava státních monopolů obchodní povahy	253
5.9	Omezení veřejných podpor soukromým subjektům	254
5.10	Úprava zadávání veřejných zakázek	256
Kapitola VI. Volný pohyb osob		264
6.1	Rámec a motivace volného pohybu osob v EU	264
6.2	Volný pohyb ekonomicky aktivních osob (pracovníků)	266
	6.2.1 Definice „pracovníka“ v komunitárním právu	266
	6.2.2 Zákaz diskriminace	267
	6.2.3 Uznávání diplomů	272
	6.2.4 Koordinace systémů sociálního zabezpečení	276
	6.2.5 Komunitární pracovní právo	277
	6.2.6 Zákaz jiných forem diskriminace	278
6.5	Volný pohyb ekonomicky neaktivních osob	281
	6.5.1 Práva rodinných příslušníků	281
	6.5.2 Studenti	283
	6.5.3 Důchodci	284
6.6	Do neprobádaných vod: občanství EU	285
6.7	Výjimky z volného pohybu osob	287

6.7.1	Ochrana veřejného pořádku a bezpečnosti	287
6.7.2	Ochrana veřejného zdraví	289
6.7.3	Aktivity spojené s výkonem veřejné moci	289
6.7.4	Přechodná období pro pohyb pracovníků	290
6.8	„Volný“ pohyb neobčanů EU	291
6.9	Svoboda usazování	294
Kapitola VII. Volný pohyb služeb		299
7.1	Vymezení volného pohybu služeb	299
7.2	Zákaz diskriminace ve volném pohybu služeb	300
7.3	Výjimky z volného pohybu služeb	302
7.4	Volný pohyb služeb placených z veřejných zdrojů	303
7.5	Komunitární úprava sektorových služeb a průřezová „Bolkensteinova“ směrnice	305
Kapitola VIII. Volný pohyb kapitálu		308
8.1	Důvody a formy komunitárních pravidel pro volný pohyb kapitálu	308
8.2	Zákaz omezení pohybu kapitálu podle komunitárního práva	309
8.3	Výjimky z volného pohybu kapitálu	311
8.4	Politicky citlivé otázky volného pohybu kapitálu	313
8.4.1	„Zlaté akcie“ a volný pohyb kapitálu	313
8.4.2	Nabývání nemovitostí občany cizích států EU	315
Kapitola IX. Evropská politika ochrany spotřebitele		318
9.1	Vývoj, metody a důvody komunitární politiky ochrany spotřebitele	318
9.2	Stanovení standardů pro jakost, složení a bezpečnost výrobků (technická harmonizace)	319
9.3	Ochrana právních zájmů spotřebitele	323
9.4	Regulace reklamy	326
Kapitola X. Mediální právo a politika EU		330
10.1	Nejasné hranice mediální politiky EU	330
10.2	Kontrola televizního vysílání	330
10.3	Obsah televizního vysílání	333
10.4	Regulace obchodních sdělení (reklama, sponzování, umístění produktu) ve vysílání	334
10.5	Politicky citlivé otázky televizního vysílání	338
Kapitola XI. Evropská spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti (Evropský prostor svobody, spravedlnosti a bezpečnosti)		341
11.1	Důvody a struktura evropské spolupráce v oblasti vnitřní bezpečnosti	341
11.2	Schengenský systém	346
11.2.1	Vývoj Schengenského systému	346
11.2.2	Podstata Schengenského systému	349

11.3. Současná úprava vízové, azylové, přistěhovalecké politiky a soudní spolupráce v netrestněprávních oblastech	354
11.3.1 Vízová politika	355
11.3.2 Azylová politika	359
11.3.3 Přistěhovalecká politika	362
11.3.4 Soudní spolupráce v netrestních věcech	364
11.4 Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech	364
11.4.1 Důvody a formy dopadu evropské integrace na trestní právo	364
11.4.2 Prolínání komunitární regulace a trestní právo	366
11.4.3 Harmonizace hmotného práva členských států pomocí unijního a komunitárního práva	367
11.4.4 Mechanismus vzájemného uznávání v trestním právu a procesní trestní právo členských států	369
11.4.5 Policejní spolupráce	377
Kapitola XII. Zahraniční aktivity Evropské unie	383
12.1 Rámec a struktura vnějších aktivit EU	383
12.1.1 Pravomoci ES/EU mimo vnější hranice EU	383
12.1.2 Formy aktivit ES/EU v oblasti vnějších vztahů	385
12.2 Společná obchodní politika	390
12.2.1 Podstata Společné obchodní politiky	390
12.2.2 Celní unie	392
12.2.3 Ostatní pravidla regulující dovoz a vývoz zboží z EU	394
12.2.4 Mezinárodní spory spojené se Společnou obchodní politikou EU	395
12.3 Vnější dopady ostatních politik I. a III. pilíře EU	399
12.3.1 Doprava	399
12.3.2 Ochrana životního prostředí a změny klimatu	400
12.3.4 Rybolov	401
12.3.5 Vnitřní bezpečnost (Evropský prostor spravedlnosti, svobody, bezpečnosti)	402
12.4 Společná zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie (II. pilíř EU)	402
12.4.1 Právní a institucionální rámec Společné zahraniční a bezpečnostní politiky	402
12.4.2 Společná zahraniční a bezpečnostní politika v praxi	409
12.5 (Vybrané) Státy a regiony se zvláštním vztahem k Evropské unii	414
12.5.1 Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko	414
12.5.2 Turecko	415
12.5.3 Západní Balkán (Chorvatsko, Srbsko, Černá Hora, Bosna, Makedonie, Kosovo, Albánie)	417
12.5.4 Východní partnerství	417
12.5.5 Státy ACP (Afrika, Karibik, Pacifik) a ostatní rozvojové země	418
Srovnávací tabulky číslování SEU a SFEU podle Lisabonské smlouvy	421
Rejstřík	449